

Jord- och skogsbruks-
ministeriet

LIVSMEDELSVERKET
Livsmedelstillsynen • Food Safety Authority

Luke
NATURRESURSPRINSTITUTET

INTERNATIONELLA
VÄXTSKYDDSAÅRET
2020

**GENOM ATT
SKYDDA VÄXTER
SKYDDAR VI LIVET**

ÅR 2020 ÄR DET INTERNATIONELLA VÄXTSKYDDSAÅRET

FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO har på Finlands initiativ utropat 2020 till ett internationellt växtskyddsår. Särskilt i år är det viktigt att höja medvetenheten om hur vi alla kan stoppa spridning av växtsjukdomar och skadedjur till Finland.

Växtsjukdomar och skadedjur sprider sig från ett land till ett annat via växter, växtprodukter och träemballage som transporteras inom den internationella handeln. De kan orsaka oförutsedda skador på odlingar, skogsbruk och natur.

På grund av klimatuppvärmningen kan växtskadegörarna spridas till nya områden eller bli starkare etablerade i de nuvarande områdena. Växtsjukdomar gynnas av ökad värme och fukt. I Finland

är växtskyddsläget bra jämfört med många andra länder. Många växtsjukdomar och skadedjur som är vanliga längre söderut i Europa förekommer inte ännu i Finland.

FRISKA VÄXTER ÄR GRUNDEN FÖR LIVSMEDELSPRODUKTIONEN

Friska växter som ger högkvalitativ skörd är grunden för livsmedelsproduktionen. Växtskadegörare är ett allvarligt hot mot produktionen. Enligt FAO:s uppskattning går 20–40 procent av världens skörd årligen förlorad på grund av växtsjukdomar och skadedjur.

I och med att jordens befolkning ökar är det viktigt att spridning av växtskadegörare till nya områden förhindras. I mindre utvecklade länder kan växtskadegörare till och med orsaka hungersnöd. Ett exempel på ett allvarligt problem med växtskadegörare i Europa är bakterien *Xylella fastidiosa*, som förstört olivodlingar i Syditalien. Bakterien upptäcktes i Italien 2013. Växtskyddet är viktigt också för miljön. Växtsjukdomar och skadedjur av främmande ursprung orsakar allvarliga skogsskador världen över.

I Finland har det tills vidare inte förekommit sådana skogsskador. En skadegörare som skulle vara särskilt skadlig i våra förhållanden är tallvedsnematod. Om den skulle påträffas i Finland, skulle detta avsevärt försvåra exporten av sågvaror.

IDENTIFIERA ÅTMINSTONE KARANTÄNSKADEGÖRARNA

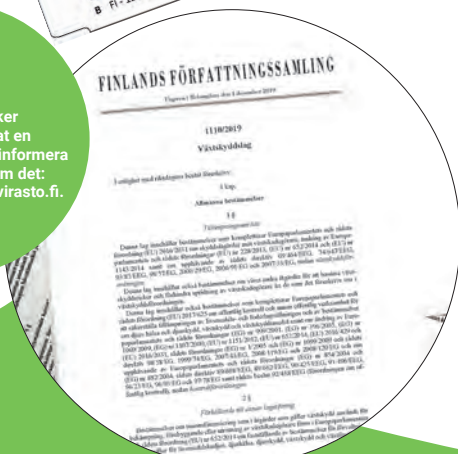
Växtsjukdomar och skadedjur som är särskilt skadliga för växtproduktionen och skogen kallas karantänsskadegörare. Målet är att se till att de inte tar sig till Finland, och därför övervakar man importen och produktionen av växter och växtprodukter.

KARANTÄNSKADEGÖRARE ÄR TILL EXEMPEL

asiatisk långhorning,
coloradoskalbagge,
päronpest och
tallvedsnematod.

Om du misstänker
att du har påträffat en
karantänsskadegörare, informera
Livsmedelsverket om det:
kasvinterveys@ruokavirasto.fi.

BEKANTA DIG MED SKADEGÖRARNA

DEN ASIATISKA LÅNGHORNINGEN är en stor skalbagge. Dess antenner är randiga och längre än själva kroppen. Den asiatiska långhorningens larver skadar många lövträd när de äter stora gångar i stammen. Larverna angriper till exempel björk, asp, al och lönn.

COLORADOSKALBAGGEN är en skalbagge som äter potatisblad. Skalbaggar kan färdas till Finland sommardag med luftströmmar. Den största skadan orsakas av de feta, orangefärgade larverna. Coloradoskalbaggen är cirka en centimeter lång som fullvuxen.

PÄRONPEST är en bakteriesjukdom som i början får värdväxtens grenar att bli bruna och vissna. När sjukdomen fortskrider bildas det döda partier i grenarna och stammen. Till slut ser växten brännskadad ut. Päronpest angriper bland annat äppelträd, päronträd, rönn, häggmispel, hagtorn och oxbär.

TALLVEDSNEMATODEN är en liten rundmask som sprids via träemballager och med olika långhorningar. Tallvedsnematoden lever inne i barrträd. När tallvedsnematoden förökar sig bryter den trädets vätskeflöde, vilket leder till att trädet dör i varmt klimat. I Finland uppstår det inte nödvändigtvis några symtom.

DET GÅR ATT HINDRA SPRIDNING AV VÄXTSKADEGÖRARE

Finland följer EU:s lagstiftning om växtskydd när det gäller reglering av växtproduktion och växthandel. Det är viktigt att företag och allmänheten kan identifiera de väsentliga karantänsskadegörarna och anmäler misstänkta upptäckter till Livsmedelsverket. Spridningen av skadliga växtsjukdomar och skadedjur kan förhindras genom att följa anvisningarna om införsel och beställning av växter.

Importörer och exportörer främjar växtskyddet genom att följa kraven på internationell handel. Det finns importförbud och krav på behandling för växter och växtprodukter från länder utanför EU. Försändelser som innehåller växter och växtprodukter kontrolleras både innan de sänds i väg och när de kommer till EU.

För odlare och försäljare av växter gäller egna krav. På odlingarna kontrolleras växterna för växtsjukdomar och skadedjur såväl under produktionen som före försäljningen. Att kraven uppfylls påvisas inom EU:s inre marknad med växtpass.

KONTROLLERAD MISSKÖTSEL AV TRÄDGÅRDEN ÖKAR NATURENS BIOLOGISKA MÅNGFALD

Med biologisk mångfald avses livets hela stora variation: den genetiska variationen inom arterna, artrikedomen och mångfalden i arternas livsmiljöer. Var och en kan främja den biologiska med små åtgärder på sin egen gård eller i sin egen trädgård:

genom att låta bli och klippa en del av gräsmattan, eftersom bland annat igelkottar och baggar gillar kontrollerad misskötsel.

genom att lämna kvar träd för att murkna eller genom att anlägga en trädgård med murkna träd - på så sätt får man följa livet i trädgården, beundra tickor eller en hackspett som matar sina ungar.

genom att ta bort invasiva främmande arter i närmiljön.

genom att plantera friska, kontrollerade växter.

genom att anlägga ett grönt tak eller en grön vägg.

genom att bygga ett insekshotell.

Ytterligare information: www.sll.fi, www.vieraslajit.fi

INKVARTERA POLLINERARE

Blommande odlingsväxter och vilda växter samt trädgårdsbär och frukter behöver bra pollinerare. På grund av att de platser där pollinerarna kan bygga sina bon på har minskat behöver pollinerande hållbyggare insektshotell, det vill säga konstgjorda bon (bon som är byggda av strå, björkstockar, kombinerade bon).

BOENDEFORM	MATERIAL	FÖRBEREDELSE
Stråbo = strå i en burk	mjölkburkar, hundloka, vass, en mattniv, buntband, trälim	samlar hundloka och vass på sensommaren och låt dem torka på ett ställe som är skyddat mot regn.
Björkstocksbo = hål som borrats i stocken	sågade björkstockar, trälim, en borr och borrbett (diameter 4, 6 och 8 mm), fästкроkar, buntband	såga i slutet av sommaren 20 cm långa stockar av en färsk björk som är cirka 20 cm i diameter och pensla dem med trälim i båda ändorna. Ta inte bort näver eller bark. Låt torka långsamt.
Kombinerade bon = nertill björkstocksbo och upptill strån	sågat virke, bjälkar, hundloka, vass, plastad papp (till exempel tomma tårtaskar), buntband, en mattniv, trälim	samlar hundloka och vass på sensommaren och låt dem torka på ett ställe som är skyddat mot regn.

